

Žák s PAS v kolektivu třídy: práce s kolektivem spolužáků, prevence šikany, podpora vztahů

Mgr. Lenka Bittmannová
SPC při Národním ústavu pro autismus

V čem se žák s PAS liší od svých spolužáků

- z diagnózy vyplývají především odlišnosti v **chování a komunikaci**
- u dětí s PAS rozlišujeme pět forem sociálního chování: **typ osamělý, pasivní, formální, aktivní a smíšený** (Thorová, 2006)
- PASIVNÍ
- FORMÁLNÍ
- AKTIVNÍ

Typ pasivní, formální, aktivní

- **PASIVNÍ** – neiniciuje kontakt s vrstevníky, často ani pedagogy, nehlásí se, nezapojuje se do společných aktivit. Je nutná aktivizace žáka, podpora zapojení do kolektivu, pomoc a podpora při kolektivních činnostech.
- **FORMÁLNÍ** – formální projev, slovník neadekvátní věku, vyžaduje dodržování pravidel, má tendence žalovat na spolužáky, opravovat pedagogy.
- **AKTIVNÍ** - kontakt s vrstevníky i dospělými iniciuje nevhodným způsobem, upoutává na sebe pozornost, působí nevychovaně, otravně.

STÍŽNOST

ZA PÁTEK 20.2.2015. VÁM PÍŠU STÍŽNOST POSÍLÁM FLORIMONOVÍ DO APLY.

FLORIMON DOSTÁVÁ DOKRESLENOU ČERVENOU KARTU! VY JISTĚ VÍTE PROČ VÁM TU STÍŽNOST.

PÍŠU V MINULÝCH DNECH PÁTEK 20.2.2015.PROVEDLI!

JISTĚ BERETE STÍŽNOST NA VĚDOMÍ!

HONZÍK.

Další příčiny odlišnosti, jinakosti

- odlišné **zájmy**, které nemusí odpovídat věku
- **hypersenzitivita** , nepřiměřené reakce na různé smyslové podněty
- **nepřiměřené emoční reakce** (pláč, smích v nevhodných situacích)
- **stereotypie, rituály, obtížné zvládání změn**
- **kognitivní omyly** (černobílé myšlení, perfekcionismus, selektivní abstrahování pozitivního)
- **problémové chování**, impulzivita, sociálně nepřijatelné komentáře

Šikana u dětí s PAS

- Dotazníkové šetření „**Zjišťování výskytu šikany v rámci ZŠ a SŠ u žáků a studentů s PAS**“ (Bittmannová, Bittmann, 2016)
- leden až březen 2016, 248 žáků a studentů s PAS, ve věku od 7 do 21 let.
- 82% účastníků výzkumu byli chlapci, 18 % dívky
- **70 % dotázaných žáků a studentů s PAS** se na vlastní kůži setkalo s šikanou - u intaktní populace se výskyt šikany pohybuje mezi 14-40% (Morita in Kolář, 2011)
- u dětí s PAS je tedy pravděpodobnost šikany několikanásobně vyšší

Prevence šikany u žáků s PAS

- je nutná intenzivní práce s kolektivem, zjišťování postavení žáka s PAS v kolektivu, vysvětlení „speciálních pravidel pro žáka s PAS“, prostor pro vyjádření negativních emocí ostatních spolužáků
- pozor na nevhodně provedenou sociometrii !
- dohled dospělé osoby o přestávkách
- asistent pedagoga
- nácviky sociálních a komunikačních dovedností
- besedy pro spolužáky dítěte s PAS

Besedy pro spolužáky jako prevence šikany žáků s PAS

- besedu vede KBT terapeut a/nebo speciální pedagog SPC
- vždy pouze se souhlasem rodičů žáka s PAS a se souhlasem samotného dítěte
- pokud o besedu stojí ve škole, souhlasí s ní rodiče, ale dítě ne, má přednost přání dítěte s PAS a k besedě nedojde, dokud svůj názor případně (např. díky konzultaci s terapeutem) nepřehodnotí.
- besedě předchází konzultace se školou a rodiči

- beseda se koná BEZ účasti pedagogů, za souhlasu vedení školy
- trvá zpravidla 1 – 2 vyučovací hodiny
- žák s PAS není v 99% přítomen
- ve velmi ojedinělých případech se zúčastnit může, zpravidla až na SŠ, po předchozí přípravě
- rodiče a pedagog jsou bezprostředně seznámeni s průběhem besedy, pokud má o zpětnou vazbu zájem i dítě s PAS, má možnost konzultace s terapeutem.

Cílem besed je mimo jiné:

- naučit spolužáky, jak by mohli dítěti s PAS pomoci
- mají možnost se vhodnou formou dozvědět o diagnóze svého spolužáka
- klást otázky, na které by se báli nebo styděli před paní učitelkou zeptat
- mají prostor pro vyjádření i negativních emocí, které souvisí s dítětem s PAS
- škola i rodiče touto formou mohou zjistit postavení dítěte s PAS v kolektivu, informovat se o průběhu začleňování mezi spolužáky

Typy besed

1. Osvětový a preventivní :

- snažíme se zabránit projevům patologického chování jak ze strany kolektivu, tak konkrétního žáka s PAS
- usnadnit vzájemné soužití ve třídě, normalizovat diagnózu

2. Napravující, smírčí:

- vysvětlujeme příčiny problémového či jinak nestandardního chování žáka s autismem
- zaměřujeme se na výjimky, „speciální pravidla“ týkající se průběhu hodiny, známkování, odměňovacího systému atd.

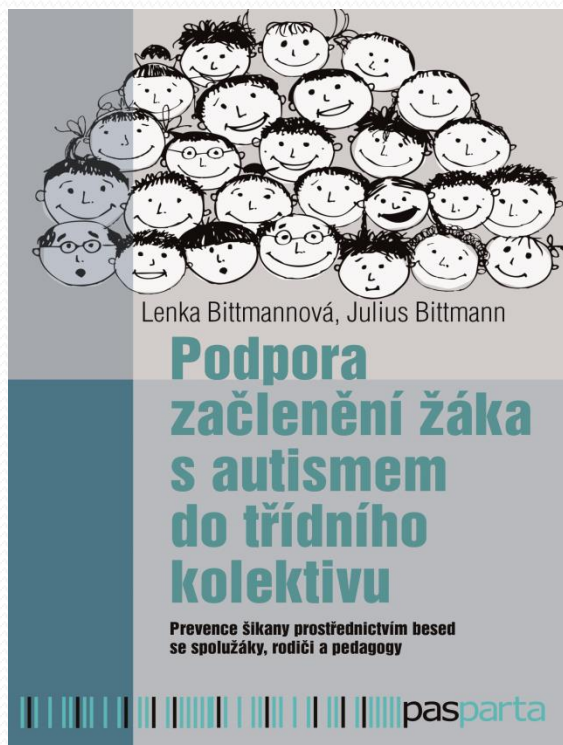
- na prvním stupni většinou nesdělujeme diagnózu, resp. nepojmenováváme ji, mluvíme o projevech, odlišnostech v chování
- vyhýbáme se pojmům jako postižení, nepřirovnáváme PAS např. k tělesnému postižení, našim cílem není vyvolat ve spolužácích lítost
- na druhém stupni a SŠ často mluvíme o slavných nositelích diagnózy v rámci PAS
- našim cílem je, aby spolužáci brali žáka/studenta s PAS takového, jaký je, pokusili se ho respektovat

- besedy se spolužáky dětí s PAS nemohou vyřešit již probíhající šikanu
- působí preventivně
- často však šikanu v jejích prvních stádiích odhalí, terapeut a speciální pedagog následně mohou pomoci s komplexním řešením, následuje intenzivní práce s kolektivem s odborníky.
- každá škola má vypracovaný Minimální preventivní program, jehož součástí je i Program proti šikanování. Detaily jsou uvedeny v Metodickém pokynu MŠMT č. 22294/2013-1.

Kdy o diagnóze PAS informovat rodiče spolužáků?

- beseda pro rodiče spolužáků, „Mimořádné třídní schůzky“
- preventivně v případě, že je vysoká pravděpodobnost problémového chování dítěte s PAS
- provádí KBT terapeut, popř. speciální pedagog SPC
- vždy pouze se souhlasem rodičů žáka s PAS
- rodiče spolužáků jsou vhodnou formou informování o diagnóze, jsou vyvráceny mýty o autismu, mají prostor pro vyjádření negativních emocí, mohou klást dotazy, na které dostanou odpověď od odborníka

Podpora začlenění žáka s PAS do třídního kolektivu

Prevence a účinné řešení šikany

U žáků a studentů s Aspergerovým syndromem a vysoce funkčním autismem

